

تاریخچه و ساختار قهوه‌خانه‌ها اصفهان در دوره صفویه و قاجار

شهرزاد احمدپور سامانی^۱

چکیده: شروع کار قهوه‌خانه‌ها در ایران از زمان صفویه و احتمالاً از زمان سلطنت شاه‌طهماسب اول بوده و در زمان شاه‌عباس اول در شهر اصفهان به اوج رونق خود رسیده است. در این دوران به دلیل پایتخت بودن اصفهان، قهوه‌خانه‌های این شهر به نهایت اوج شکوه خود رسیدند چرا که قهوه‌خانه یک مکان تفریحی استراحتی بوده و در دوره‌ای می‌توانسته به فعالیت خود ادامه دهد و طرفدار داشته باشد که جامعه دارای امنیت و آسایش باشد.

با سقوط سلسله صفویه و تا روی کار آمدن سلسله قاجار اطلاع زیادی درباره قهوه‌خانه‌های این شهر و حتی دیگر شهرها در دسترس نیست زیرا به دلیل روی کار آمدن سلسله‌های افشار و زند و نبود امنیت زیاد اجتماعی این مکان تفریحی، دچار رکود شد. با آغاز کار سلسله قاجار قهوه‌خانه‌ها دوباره رایج شد ولی در اصفهان به شکوه دوره صفویه نبود که شاید به دلیل مرکزیت قرارگرفتن تهران بوده باشد در این پژوهش تلاش بر این است که بخشی از تاریخ اجتماعی ایران در این برهه زمانی را مورد بررسی قرار دهیم بنابراین ابتدا مختصری به تاریخچه قهوه و چای در ایران می‌پردازیم و سپس شروع کار قهوه‌خانه‌ها در اصفهان را با بیان ساختار و کارکرد آنها مورد بررسی قرار می‌دهیم.

واژگان کلیدی: اصفهان - قهوه‌خانه - صفویه - قاجار

---

^۱ دانشجوی دکتری دانشگاه نجف آباد، sh197samani@gmail.com